

LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

Finansų rinkos dalyvių veikla

Kredito unijų rinkos veiklos apžvalga

2022 m.

Kredito unijų rinkos veiklos apžvalga
Serija „Finansų rinkos dalyvių veikla“
2022 m.

ISSN 2538-8558 (online)

Apžvalgą parengė
Bankų ir draudimo priežiūros departamento
Bankų priežiūros skyrius

Pasiteirauti:

info@lb.lt

Nemokama informacijos linija

+370 800 50 500

© Lietuvos bankas, 2023
Gedimino pr. 6, LT-01103 Vilnius
www.lb.lt

Leidžiama perspausdinti švietimo ir nekomerciniais tikslais, jei nurodomas šaltinis.

Kredito unijų rinkos veiklos apžvalga. 2022 m.

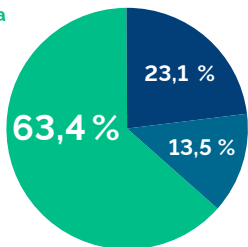
Rinkos dalyviai

Lietuvos centrinė kredito unija (LCKU)

Grupės turtas **792,1** mln. Eur

Vienija **45** kredito unijas

Jungtinė centrinė kredito unija (JCKU)

Grupės turtas **289,1** mln. Eur

Vienija **11** kredito unijų

Persitvarkančios kredito unijos

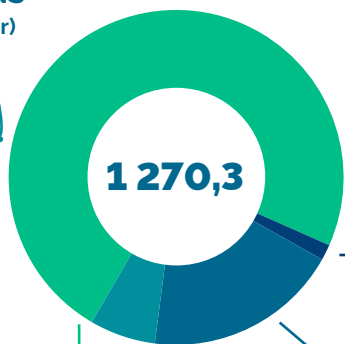
Turtas **168,5** mln. Eur

Iš viso **3** kredito unijos

Nariai (tūkst.)

Turtas (mln. Eur)

» 2022 m. kredito unijų turtas padidėjo 14 proc. ir, neaudituotiis duomenimis, sudarė 1 270,3 mln. Eur. Dėl lėčiau didėjusių terminuotųjų indėlių turto augimo tempas buvo lėtesnis nei prieš metus.

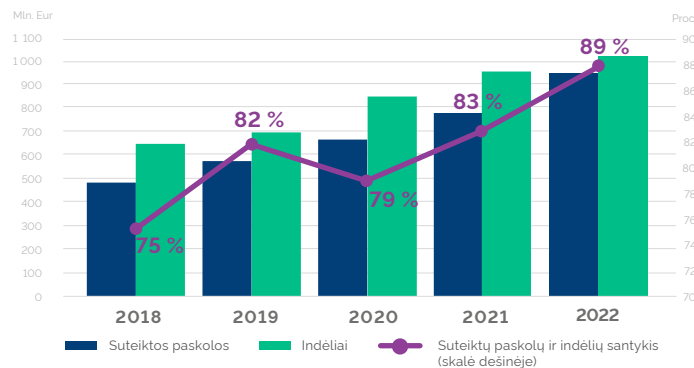
19,2 milijardai investicijos į vertybinius popierius
239,9 milijardai lėšos centrinėse kredito unijose

930,3 milijardai suteiktos paskolos

80,9 milijardai kitas turtas

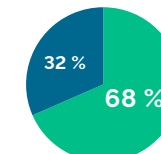
Pastaba: kredito unijų sektoriaus finansiniai rodikliai skaičiuojami naudojant 59 kredito unijų, neįtraukiant centrinių kredito unijų, duomenis.

Kredito unijų paskolų ir indėlių dinamika

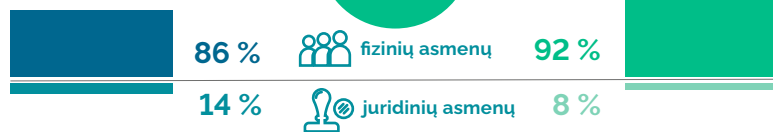

Indėlių portfelio struktūra

331,3 mln. Eur iki pareikalavimo

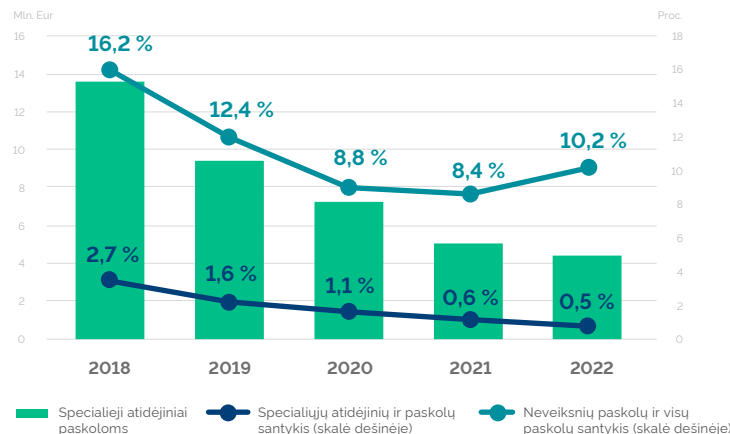

718,8 mln. Eur terminuotieji

Paskolos **+132,5** mln. Eur **+16,6 %** Indėliai **+90,3** mln. Eur **+9,4 %**

Kredito unijų paskolų kokybės rodikliai

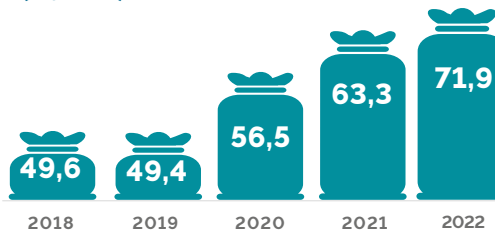

Pastaba: neveiksnių paskolų – tai ilgiau negu 60 d. uždelstos mokėti nenuvertėjusios ir nuvertėjusios paskolos.

Specialieji atidėjiniai paskoloms per 2022 m. sumažėjo **-0,5** mln. Eur

Pajinis kapitalas

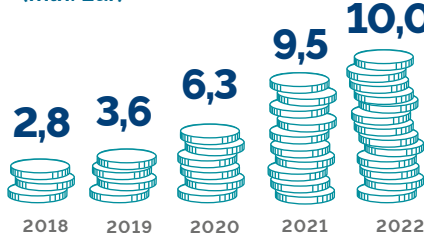
(mln. Eur)

» Tvarūs pajai, kuriais gali būti dengiami kredito unijos patirti nuostoliai, padidėjo iki 70,9 mln. Eur.

Pelnas

(mln. Eur)

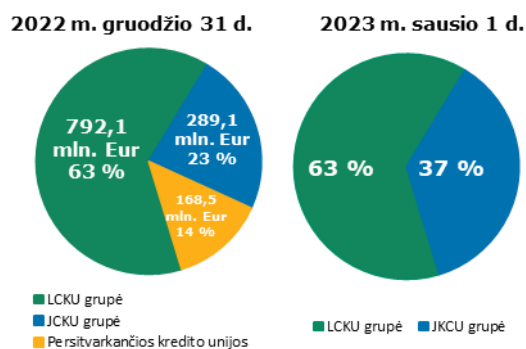
» Kredito unijų sektorius 2022 m. uždirbo 10 mln. Eur neaudituoto pelno, t. y. 0,7 mln. Eur daugiau nei 2021 m.

» Didėjantis kreditavimas ir toliau palankiai veikė sektoriaus veiklos rezultata, aktyvi skolinimo veikla lėmė kredito unijų pagrindinių pajamų straipsnių gerėjimą.

2022 m. kredito unijų sektorius išlaikė tvarų augimą, didino skolinimo apimtį tiek gyventojų, tiek verslo segmente. Pasibaigęs pirmasis kredito unijų sisteminės reformos etapas sustiprino kooperatinę bankininkystę, padidino savireguliacijos svarbą ir centrinių kredito unijų vaidmenį, siekiant bendrų tikslų. Tačiau besitęsiantis karas ir sulėtėjęs ekonominis aktyvumas verčia atidžiai stebėti paskolų portfelio kokybę ir didinti kapitalą. Apžvelgiamu laikotarpiu kredito unijų turtas padidėjo 14 proc. ir, pateiktų neaudituočių ataskaitų duomenimis, sudarė 1 270,3 mln. Eur. Dėl lėčiau didėjusių terminuotųjų indėlių turto augimo tempas buvo lėtesnis nei prieš metus. 2022 m. paskolos, didėjusios sparčiau už indėlius, nulėmė paskolų ir indėlių santykio padidėjimą, kuris metų pabaigoje pasiekė 89 proc. (prieš metus sudarė 83 %). Kredito unijų suteiktos paskolos padidėjo 17, o indėliai – 9 proc. Kaip ir prieš metus, kredito unijos aktyviau skolino juridiniams asmenims. Išaugęs skolinimas turėjo didžiausią įtaką kredito unijų sektoriaus veiklos rezultatui. Nagrinėjamu laikotarpiu kredito unijos uždirbo 26 proc. daugiau grynujų palūkanų pajamų ir 8 proc. daugiau grynujų paslaugų bei komisinių pajamų. 2022 m. kredito unijų sektoriaus veiklos rezultatas – 10 mln. Eur neaudituito pelno, t. y. 0,7 mln. Eur daugiau nei 2021 m.

2023 m. sausio 1 d. baigėsi pirmasis kredito unijų sisteminės reformos etapas – neliko savarankiškai veikiančių kredito unijų. Pereinamuoju laikotarpiu (2018–2022 m.) savarankiškai veikusios keturios kredito unijos (Rato kredito unija, LTL kredito unija, kredito unija „Saulėgrąža“ ir kredito unija „Taupa“) prisijungė prie centrinių kredito unijų (CKU) grupių. 2022 m. gruodžio 1 d. kredito unija „Taupa“ tapo Lietuvos centrinės kredito unijos (LCKU) grupės nare, o Rato kredito unija, LTL kredito unija ir kredito unija „Saulėgrąža“ nuo 2023 m. sausio 1 d. prisijungė prie Jungtinės centrinės kredito unijos (JCKU) grupės. Šiuo metu kredito unijų sektoriuje veikia dvi kredito unijų grupės – LCKU grupė, vienijanti 45 kredito unijas, ir Jungtinės centrinės kredito unijos (JCKU) grupė, vienijanti 14 kredito unijų.

1 pav. Lietuvos kredito unijų rinkos struktūra pagal turtą

Šaltinis: Lietuvos bankas.

Kredito unijų pateiktais duomenimis, visos kredito unijos vykdė veiklos riziką ribojančius normatyvus ir sėkmingai atlaikė iššūkius, susijusius su geopolitine padėtimi ir jos neigiama įtaka ekonomikai.

Kaip matyti iš 1 pav., po įvykusių kredito unijų rinkos struktūrinių pokyčių (keturioms persitvarkančioms kredito unijoms prisijungus prie CKU grupių) didžiausią kredito unijų rinkos dalį, kaip ir anksčiau, sudarė LCKU grupės turtas.

Pažymėtina, kadangi trys persitvarkančios kredito unijos prie JCKU grupės prisijungė po aptariamo laikotarpio (po 2022 m. gruodžio 31 d.), todėl, apžvelgiant CKU grupių duomenis, toliau vadovaujamosi 2022 m. gruodžio 31 d. galiojusia kredito unijų rinkos struktūra (t. y. kai kredito unijų rinką sudarė trys grupės: LCKU grupė, JCKU grupė ir trys persitvarkančios kredito unijos).

Apžvelgiamu laikotarpiu, persitvarkančios kredito unijos „Taupa“ prisijungus prie LCKU grupės, LCKU grupės turtas sudarė 63 proc. kredito unijų rinkos.

Centrinės kredito unijos. 2022 m. pabaigoje Lietuvoje veikė dvi CKU, kurios ne tik teikia finansines paslaugas, bet ir privalo palaikyti savo narių kredito unijų likvidumą, užtikrinti jų mokumą, stebėti ir tikrinti jų prisiimamą riziką. Taip pat CKU turi užtikrinti CKU grupės riziką ribojančių reikalavimų vykdymą. CKU toliau stiprino savo narių kredito unijų priežiūrą, daliai jų teikė buhalterinės apskaitos, vidaus audito ir kitas paslaugas, organizavo narių kredito unijų darbuotojų mokymus, inspektavo savo nares. LCKU,

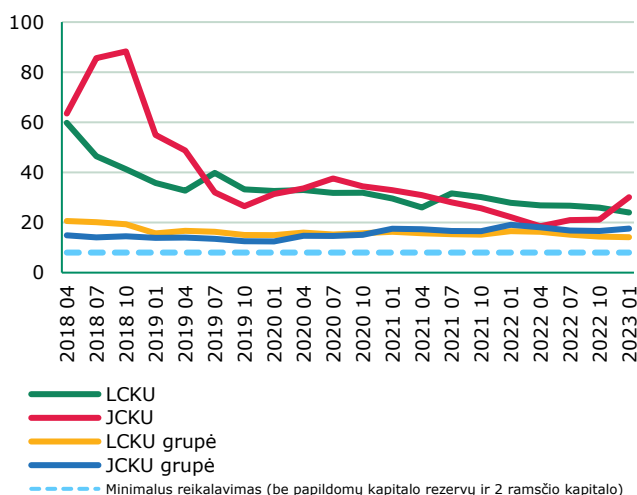
pasinaudodama Lietuvos Respublikos centrinių kredito unijų įstatyme nustatyta teise, kai kurioms kredito unijoms narėms pritaikė poveikio priemones.

Bendras abiejų CKU grupių turtas, kurio didžioji dalis (73,3 %) buvo LCKU grupės turtas, 2022 m. pabaigoje perkopė 1 mlrd. Eur ir sudarė 1 081,2 mln. Eur. Per metus CKU grupių turtas padidėjo 174,3 mln. Eur (19,2 %). Tokį spartų turto augimą daugiausia lėmė aptariamo laikotarpio pabaigoje vienos persitvarkančios kredito unijos prisijungimas prie LCKU grupės. Per 2022 m. CKU grupėse indėliai padidėjo 153,1 mln. Eur (iki 953,0 mln. Eur), kurie, kaip ir ankstesniais laikotarpiais, buvo pagrindinis CKU grupių finansavimosi šaltinis. Apžvelgiamu laikotarpiu paskolų portfelis padidėjo 186,9 mln. Eur (27,4 %) – iki 868,6 mln. Eur, o daugiausia paskolų suteikta kredito unijų nariams. Per 2022 m. augęs paskolų portfelis tebėra didžiausia CKU grupių turto struktūros dalis (80,3 %). Dalis piniginių lėšų buvo laikoma Lietuvos banke ar kredito įstaigose. Lėšos, laikomos Lietuvos banke, sudarė 56,9 mln. Eur (per metus sumažėjo 28,4 mln. Eur). Dar 15,6 mln. Eur buvo laikoma kaip lėšos kredito įstaigose ar gryniesiems pinigai. Investicijų į skolos vertybinius popierius (SVP) portfelis aptariamu laikotarpiu padidėjo 16,4 proc. – iki 115,2 mln. Eur, tačiau jo dalis per metus sumažėjo 0,2 proc. punkto ir sudarė 10,7 proc. (2021 m. – 10,9 %) CKU grupių turto.

LCKU ir JCKU grupių įsipareigojimai 2022 m. pabaigoje sudarė 990,1 mln. Eur ir buvo 159,7 mln. Eur (19,2 %) didesni nei 2021 m. Kredito unijų narių indėlių dalis metų pabaigoje sudarė 96,3 proc. visų CKU grupių įsipareigojimų, o nariams suteiktų paskolų ir narių indėlių santykis – 91 proc. CKU grupių nuosavybė nagrinėjamo laikotarpio pabaigoje buvo 91,0 mln. Eur.

Abi CKU grupės 2022 m. užbaigė pelningai. Iš viso CKU grupės uždirbo 8,9 mln. Eur neauditoto grynojo pelno, t. y. 1,6 mln. Eur daugiau nei prieš metus. Didėjęs kreditavimas ir aptariamu laikotarpiu Europos Centrinio Banko priimti pinigų politikos sprendimai, susiję su palūkanų normų didinimu, siekiant pažaboti išaugusią infliaciją, lėmė didėjusias grynąsias palūkanų pajamas (32 %), o tai palankiai veikė CKU grupių veiklos rezultata. Labiausiai CKU grupių pelną mažinęs veiksnys – išaugusios paskolų vertės sumažėjimo išlaidos, kurios aptariamo laikotarpio pabaigoje sudarė 2,5 mln. Eur (2021 m. CKU grupės patyrė 0,7 mln. Eur tokių išlaidų).

2 pav. CKU kapitalo pakankamumo rodikliai (2018 m. balandžio 1 d.–2023 m. sausio 1 d.)
Proc.

Šaltinis: Lietuvos bankas.

1 lentelė. CKU kapitalo pakankamumo rodikliai (procentais)

Rodikliai	2022 01 01	2023 01 01	Normatyvas
	reikšmė		
LCKU	27,87	24,00	12,9
JCKU	22,18	30,08	13,5
Bendras	26,96	24,88	–
LCKU grupė	16,54	14,14	11,84
JCKU grupė	19,08	17,59	13,4
Bendras	17,27	15,07	–

Šaltinis: Lietuvos bankas.

Abi CKU grupės vykdė joms nustatytus kapitalo pakankamumo reikalavimus, nurodytus 1 lentelėje. Palyginti su 2021 m., bendro CKU grupių kapitalo pakankamumo rodiklio reikšmė dėl didėjančio kapitalo poreikio kredito rizikai padengti sumažėjo 2,2 proc. punkto ir ataskaitinio laikotarpio pabaigoje sudarė 15,1 proc. Kapitalo bazę CKU grupės didino įtraukdamos į ją 2021 m. veiklos pelną, kredito unijų narių pajiniais įnašais, taip pat pritraukė išorinį kapitalą subordinuotųjų paskolų forma – aptariamo laikotarpio pabaigoje šių paskolų

suma sudarė 6,2 mln. Eur. Be jau minėtų kapitalo stiprinimo priemonių, CKU grupės taip pat pritraukė išorinį kapitalą subordinuotųjų obligacijų forma. Nagrinėjamo laikotarpio pabaigoje CKU grupėse subordinuotųjų obligacijų suma sudarė 1,1 mln. Eur.

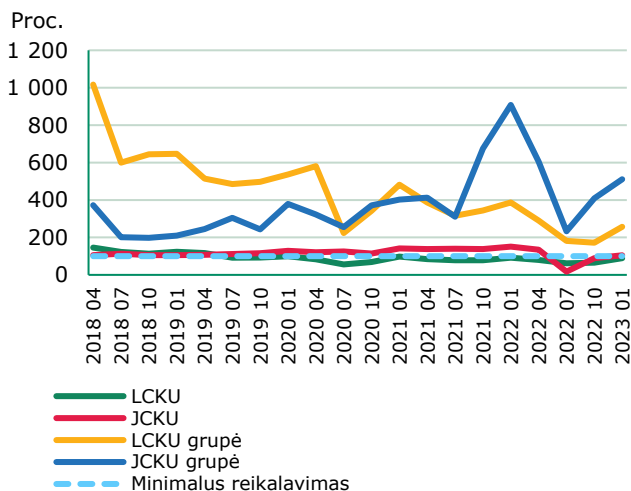
Pažymėtina, kad nuo 2022 m. gegužės 1 d. šalyje nustojo galioti valstybės lygio ekstremalioji situacija, susijusi su COVID-19 pandemija, o tai reiškė ir Lietuvos banko paskelbtų COVID-19 valdymo priemonių galiojimo pabaigą, kai Lietuvos bankas leido savo tiesiogiai prižiūrimoms institucijoms laikinai nesilaikyti sudėtinio kapitalo rezervo reikalavimo. CKU grupių atveju pastarąjį sudaro kapitalo apsaugos (2,5 %) ir anticiklinio kapitalo (0,0 %) rezervai. Taip pat paminėtina, kad 2022 m. rugsėjo 30 d. Lietuvos banko valdybos nutarimu anticiklinio kapitalo rezervo norma padidinta iki 1 proc. Šį rodiklį CKU turės vykdyti nuo 2023 m. spalio 1 d.

Be minėtų sudėtinio kapitalo rezervo reikalavimų pasikeitimų, paminėtinas ir dar vienas, papildomas sudėtinio kapitalo rezervo reikalavimas – nuo 2022 m. liepos 1 d. CKU grupėms įsigaliojo 2 proc. dydžio sektorinio sisteminės rizikos rezervo (angl. *systemic risk buffer*) norma būsto paskolų portfeliui. Kapitalo atsarga skaičiuojama ne nuo visų pozicijų dydžio, bet nuo su nekilnojamojo turto įkeitimu esančių pozicijų fiziniams asmenims Lietuvoje dydžio. 2022 m. gruodžio 1 d. CKU grupių duomenimis, šis dydis sudarė 0,5 proc. bendros CKU grupių pagal riziką įvertintų pozicijų sumos.

Nors nuo 2020 m. siautėjusi COVID-19 pandemija nepadarė reikšmingos įtakos CKU grupių veiklos rezultatams (CKU grupės sugebėjo didinti pelną tiek 2020 m., tiek ir 2021 m.), tačiau 2022 m. vasario mėn. prasidėjęs karas Ukrainoje reikšmingai paveikė makroekonominės perspektyvas. 2022 m. CKU grupės užbaigė pelningai ir viršijo praėjusių metų rezultata, tačiau reikšmingai išaugusi infliacija bei ekonominės aplinkos neapibrėžtumas gali daryti neigiamą įtaką CKU grupių finansiniams rodikliams ateityje, todėl, atsižvelgiant į tai ir į didėjantį sudėtinio kapitalo rezervo reikalavimą, CKU grupėms svarbu ir toliau koncentruotis į kapitalo didinimą ir siekį užtikrinti tinkamo kapitalo lygio palaikymą.

2022 m. CKU grupių turimos likvidžiojo turto atsargos ir toliau buvo didelės, o likvidumas aukštas. Kooperatiniais veiklos principais pagrįstas CKU grupių veiklos modelis lemia CKU grupių veiklos finansavimą tvariais kredito unijų narių indėliais. Apžvelgiamu laikotarpiu CKU paskolos nariams augo sparčiau nei indėliai, todėl LCKU grupių likvidumas šiek tiek mažėjo. Likvidumo svyravimams įtakos turi sezoniškumo veiksniai, dėl kurių pirmąjį pusmetį likvidumas mažėja, o antrąjį – didėja, be to, aptariamam laikotarpiu JCKU grupę pripažinus sukūrus 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 575/2013 dėl prudenčių reikalavimų kredito įstaigoms ir investicinėms įmonėms ir kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 648/2012 (toliau – Reglamentas (ES) Nr. 575/2013), 113 straipsnio 7 dalies sąlygas atitinkančią institucinę užtikrinimo sistemą, perpus sumažėjo padengimo likvidžiuoju turto rodiklio (angl. *liquidity coverage ratio*, LCR) reikalavimas solo lygmeniu. CKU grupių sukauptas likvidusis turtas (Lietuvos banke laikomos lėšos, ES šalių vyriausybės vertybiniai popieriai (VP), gryniesi pinigai) – beveik tris kartus viršijo grynųjų netenkamų pinigų srautą. Pagrindinis CKU grupių likvidumo rodiklis – LCR – gerokai viršijo nustatytą minimalų 100 proc. reikalavimą ir sudarė 305 proc. (žr. 2 lentelę).

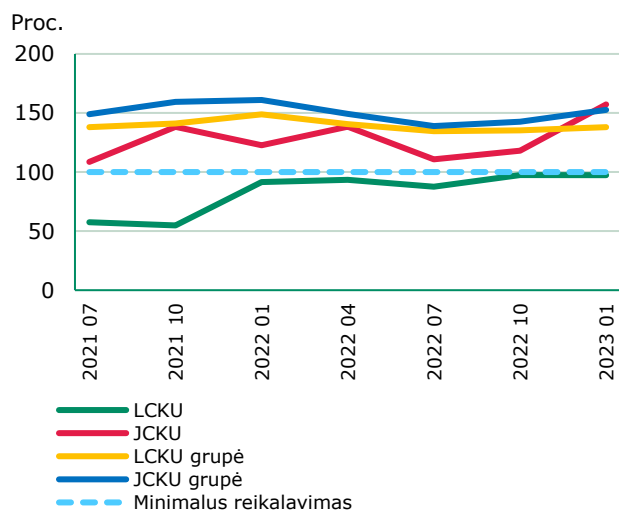
3 pav. CKU padengimo likvidžiuoju turtu rodikliai (2018 m. balandžio 1 d.–2023 m. sausio 1 d.)

Šaltinis: Lietuvos bankas.

Antrasis privalomas vykdyti likvidumo reikalavimas: grynasis pastovaus finansavimo rodiklis (angl. *net stable funding ratio*, NSFR), kuriuo vertinamas kredito įstaigų likvidumas ilgesniuoju laikotarpiu, t. y. CKU grupės, kaip ir bankai, privalo turėti pakankamai pastovaus finansavimosi, kad jo pakaktų finansavimo poreikiams patenkinti vienų metų laikotarpiu tiek įprastomis, tiek nepalankiomis sąlygomis. CKU grupės su atsarga vykdydė NSFR, kuris ataskaitinio laikotarpio pabaigoje sudarė 141,7 proc. (žr. 3 lentelę).

4 pav. CKU gryniesi pastovaus finansavimo rodikliai (2021 m. liepos 1 d.–2023 m. sausio 1 d.)

Šaltinis: Lietuvos bankas.

Dėl įvykusių LCKU grupės struktūrinių pokyčių CKU grupių neveiksnių paskolų dalis padidėjo 0,6 proc. punkto – iki 6,7 proc. (ne finansų bendrovių neveiksnių paskolų dalis sudarė 8,3 %, o namų ūkių – 6,0 % portfelio). Paskolų ir specialiųjų atidėjinių santykis padidėjo nuo 1,5 iki 1,7 proc., o neveiksnių paskolų padengimo specialiaisiais atidėjimais rodiklis sumažėjo 0,45 proc. punkto – iki 15,89 proc.

2 lentelė. CKU padengimo likvidžiuoju turtu rodikliai (procentais)

Rodikliai	2022 01 01	2023 01 01	Normatyvas
	reikšmė		
LCKU	91,5	89,4	50*
JCKU	150,9	104,2	50*
Bendras	105,5	93,5	–
LCKU grupė	387,2	257,0	100
JCKU grupė	908,0	511,0	100
Bendras	483,8	305,0	–

Šaltinis: Lietuvos bankas.

* Lietuvos banko sprendimu LCKU ir JCKU individualiai taikomas ne mažesnis kaip 50 proc. LCR reikalavimas, nustatytas Reglamento (ES) Nr. 575/2013 412 straipsnyje.

3 lentelė. CKU gryniesi pastovaus finansavimo rodikliai (procentais)

Rodikliai	2022 01 01	2023 01 01	Normatyvas
	reikšmė		
LCKU	91,6	97,4	50*
JCKU	122,7	157,3	50*
Bendras	95,5	107,1	–
LCKU grupė	148,8	138,0	100
JCKU grupė	161,0	152,6	100
Bendras	152,0	141,7	–

Šaltinis: Lietuvos bankas.

* Lietuvos banko sprendimu LCKU ir JCKU individualiai taikomas ne mažesnis kaip 50 proc. NSFR, nustatytas Reglamento (ES) Nr. 575/2013 428b straipsnyje.

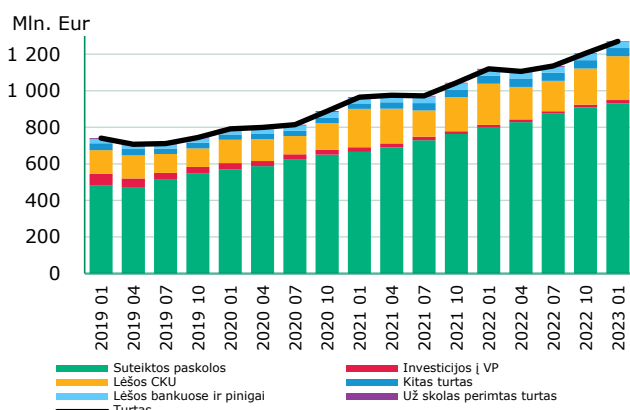
CKU administruojamuose stabilizacijos fonduose yra kaupiamos lėšos, iš jų prirėkus būtų atkuriamas grupių narių mokumas. 2022 m. pabaigoje LCKU ir JCKU stabilizacijos fondai sudarė atitinkamai 7,0 mln. ir 1,6 mln. Eur. 2022 m. LCKU ir jos narės į stabilizacijos fondą sumokėjo 1,7 mln. Eur privalomųjų įmokų, LCKU stabilizacijos fondo lėšos nebuvo panaudotos narių kredito unijų mokumo užtikrinimo priemonėms finansuoti. Apžvelgiamu laikotarpiu JCKU stabilizacijos fondo lėšos taip pat nebuvo panaudotos narių kredito unijų mokumo užtikrinimo priemonėms finansuoti, jo apimtis pasikeitė 0,5 mln. Eur, JCKU ir jos narės į stabilizacijos fondą įmokėjus privalomasias įmokas. Pažymėtina, kad iki 2028 m. abiejų CKU grupių stabilizacijos fonduose turi būti sukaupta ir laikoma ne mažiau kaip po 1 proc. LCKU, JCKU ir jų narių kredito unijų turto sumos. Aptariamo laikotarpio pabaigos duomenimis, LCKU stabilizacijos fondą sudarė 0,66, o JCKU – 0,42 proc. atitinkamos CKU ir jos narių turto sumos.

Kredito unijos. 2023 m. sausio 1 d. finansines ir priežiūrai skirtas ataskaitas Lietuvos bankui pateikė 59 kredito unijos, vienijusios 166,6 tūkst. narių. Be pagrindinės buveinės, kredito unijos paslaugas teikė dar 74 struktūriniuose padaliniuose. Prieš kelerius metus prasidėjęs kredito unijų jungimosi procesas ir toliau vyksta. 2022 m. buvo duotas sutikimas Trakų kredito unijai prisijungti prie kredito unijos „Magnus“, jungimosi procesas tebevyksta ir šiais metais.

2022 m. kredito unijų turtas padidėjo 14 proc. (2021 m. – 16 %) ir, pateiktų neaudituočių ataskaitų duomenimis, sudarė 1 270,3 mln. Eur, arba 2,2 proc. bankų sektoriaus turto (prieš metus – 2,6%). Kredito unijų sektoriaus turto apimties pokytį nulėmė didėję neterminuoti ir terminuoti indėliai bei skolinimosi iš CKU masto padidėjimas. 2022 m. pirmąjį pusmetį kredito unijų turto augimo tempas buvo spartesnis nei 2021 m., tačiau antrąjį pusmetį – sulėtėjo.

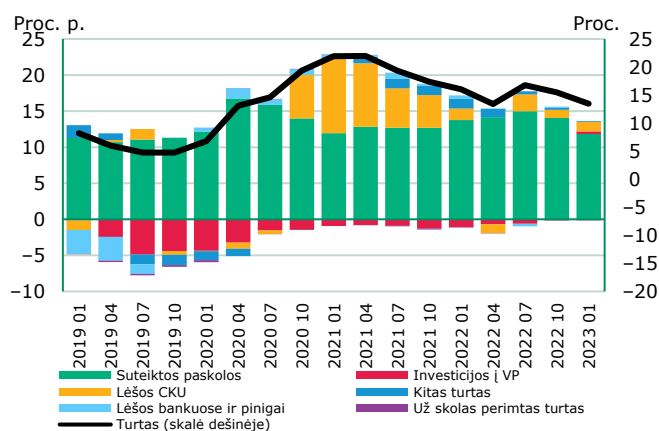
Kaip matyti iš pateiktų duomenų, 2022 m. ir toliau daugiausia augo kredito unijų suteiktos paskolos, taip pat padidėjo ir kredito unijų investicijos į VP. 2022 m. paskutinį ketvirtį sumenkus skolinimo tempui, kai kurios kredito unijos didino investicijas į VP. Tačiau esminių turto struktūros pokyčių nefiksuota, suteiktos paskolos ir toliau sudarė reikšmingiausią turto dalį, o investicijų į VP dalis padidėjo iki 1,5 proc. kredito unijų turto. 2022 m. suteiktų paskolų dalis turte padidėjo 2 proc. punkto, o lėšų, laikomų CKU, dalis sumažėjo iki 18,9 proc. (2021 m. sudarė 20,1%). Aptariamu laikotarpiu kredito unijų kitas turtas augo lėčiau nei 2021 m., o jo dalis buvo nereikšminga – sudarė apie 1 proc. viso turto. 2022 m. kitas turtas išaugo 2,9 mln. Eur (2021 m. – 5,6 mln. Eur) ir pasiekė 14 mln. Eur. Kredito unijų investicijos į CKU kapitalą padidėjo 3,6 mln. Eur, arba 24,2 proc., tačiau jų dalis sudarė 1,4 proc. turto ir tebebuvo panaši kaip prieš metus.

5 pav. Kredito unijų turto struktūra (2019 m. sausio 1 d.–2023 m. sausio 1 d.)

Šaltinis: Lietuvos bankas.

6 pav. Kredito unijų turto metinio kitimo veiksniai (2019 m. sausio 1 d.–2023 m. sausio 1 d.)

Šaltinis: Lietuvos bankas.

2022 m. pabaigoje kredito unijos savo nariams ir asocijuotiesiems nariams buvo suteikusios 930,3 mln. Eur paskolų, iš jų 659,5 mln. Eur buvo paskolos fiziniams asmenims ir 270,8 mln. Eur – juridiniams asmenims. Nagrinėjamu laikotarpiu kredito unijų grynoji suteiktų paskolų vertė padidėjo 132,5 mln. Eur, arba 16,6 proc., o jų dalis kredito unijų turto struktūroje – 2 proc. punkto (iki 73 %), prieš metus paskolos padidėjo 132,8 mln. Eur, arba 20 proc.

Pateiktų ataskaitų duomenimis, didėjančią kredito unijų skolinimo apimtį lėmė augęs skolinimas tiek fiziniams, tiek juridiniams asmenims, tačiau antri metai iš eilės juridinių asmenų skolinimo tempas buvo spartesnis. Paskolos fiziniams asmenims padidėjo 61 mln. Eur, arba 10,2 proc., o paskolos juridiniams asmenims – 71,5 mln. Eur, arba 35,9 proc. (2021 m. atitinkamai 68,6 mln. Eur, arba 12,9 %, ir 64,2 mln. Eur, arba 47,5 %). Dėl aktyvesnio juridinių asmenų kreditavimo keitėsi kredito unijų paskolų portfelio struktūra: mažėjo fiziniams asmenims suteiktų paskolų dalis, kuri 2021 m. pabaigoje sudarė 71 proc. paskolų portfelio (prieš metus – 75 %).

Kredito unijų paskolų portfelio kokybė ir toliau buvo stabili, tačiau kai kurie rodikliai šiek tiek pablogėjo. 2022 m. specialieji atidėjiniai paskoloms sumažėjo 9,7, o specialiųjų atidėjinių ir paskolų santykis – iki 0,5 proc. (prieš metus – 0,6 %). Padidėjo vėluojančiųjų gražinti paskolų apimtis ir jų dalis – daugiau kaip 60 d. vėluojančiųjų gražinti paskolų apimtis padidėjo nuo 15,5 mln. iki 19 mln. Eur, o jų dalis – nuo 1,9 iki 2 proc. Atitinkamai didėjo ir kredito unijoms skaičiuojama neveiksnių paskolų¹ dalis – iki 10,2 proc. paskolų portfelio (prieš metus – 8,4 %). Pateiktais duomenimis, išaugo paskolų, priskirtų rizikingesnėms grupėms (IV ir V grupėms), apimtis ir dalis paskolų portfelyje. Šių paskolų dalis sudarė 11,2 proc. paskolų portfelio (prieš metus – 9,7 proc). Tam didžiausią įtaką darė vienos kredito unijos paskolų portfelio pokyčiai, eliminavus jos įtaką, didesnės rizikos grupėms priskirtų paskolų dalis sudarytų 8,5 proc. Vis dėlto nemažėjančios nepalankios rizikos ir vyraujantis neapibrėžtumas gali daryti neigiamą įtaką kredito unijų paskolų portfeliui, todėl tinkamas kredito rizikos valdymo užtikrinimas ir toliau yra aktualus.

Kaip ir prieš metus, 2022 m. paskolos, didėjusios sparčiau už indėlius, nulėmė paskolų ir indėlių santykio padidėjimą, kuris metų pabaigoje sudarė 89 proc. (prieš metus – 83 %). Kaip jau minėta, kredito unijų suteiktos paskolos padidėjo 16,6, o indėliai – 9,4 proc. (praėjusiais metais – atitinkamai 20 ir 13,8%). Aptariamu laikotarpiu indėliai išaugo 90,3 mln. Eur, jais buvo finansuojama 83 proc. kredito unijų turto.

2023 m. sausio 1 d. indėliai sudarė 1 050,2 mln., iš jų terminuotieji – 718,8 mln. ir neterminuotieji – 331,3 mln. Eur. 2022 m. didėjo tiek terminuotieji, tiek ir neterminuotieji indėliai. 2022 m. antrąjį pusmetį kredito unijų nariams pradėjus gauti lėšų už parduotą žemės ūkio produkciją, didėjo neterminuotieji indėliai, jie didėjo sparčiau nei praėjusiais metais. Nagrinėjamu laikotarpiu jie padidėjo 35,6 mln. Eur, arba 12 proc., o 2021 m. – 23,6 mln. Eur, arba 8,7 proc. Kredito unijų terminuotieji indėliai augo lėčiau nei 2021 m. Aptariamu laikotarpiu terminuotieji indėliai padidėjo 54,7 mln. Eur, arba 8,2 proc. (2021 m. – 92,4 mln. Eur, arba 16,2 %) ir 2023 m. sausio 1 d. sudarė 68 proc. visų indėlių (prieš metus – 69 % visų indėlių). Didžiausią indėlių portfelio dalį (90 %) sudarė fizinių asmenų indėliai, nes kredito unijų nariai ir toliau renkasi indėlius kaip lėšų taupymo ir investavimo priemonę.

Pateiktų ataskaitų duomenimis, palūkanų normas už 12 mėn. trukmės terminuotuosius indėlius eurais padidino 35 kredito unijos, vidutinė palūkanų norma už šiuos indėlius siekė apie 1,3 proc. (prieš metus – 1,1 %). Dėl sparčios plėtros kai kuriose kredito unijose didėjo apyvartinių lėšų ir kapitalo poreikis, todėl šios kredito unijos aktyviai skolinosi iš CKU. 2022 m. kredito unijų įsiskolinimas CKU didėjo gerokai sparčiau nei praėjusiais metais – kredito unijų įsiskolinimas CKU padidėjo 43,4 mln. Eur (praėjusiais metais – 14 mln. Eur) ir 2023 m. sausio 1 d. sudarė 97 mln. Eur. Šiuos įsiskolinimus sudarė paskolos apyvartinėms lėšoms ir subordinuotosios paskolos.

¹ Neveiksnių paskolos – tai ilgiau negu 60 d. uždelstos gražinti nenuvertėjusios paskolos ir nuvertėjusios paskolos.

Kredito unijų pateiktais duomenimis, 2022 m. pajinis kapitalas padidėjo 8,6 mln. Eur, arba 13,6 proc., ir 2022 m. sausio 1 d. sudarė 71,9 mln. Eur. Pajinio kapitalo augimas sietinas su didėjančiu kapitalo poreikiu augant kredito unijų skolinimo apimčiai. Reikšmingą įtaką pajinio kapitalo padidėjimui turėjo vienos kredito unijos, siekusios specializuoto banko licencijos, padidėjęs pajinis kapitalas. Pateiktų ataskaitų duomenimis, kredito unijų tvarūs pajai, kuriais gali būti dengiami kredito unijos patirti nuostoliai, padidėjo iki 70,9 mln. Eur, o jų dalis analizuojamo laikotarpio pabaigoje sudarė 99 proc. pajinio kapitalo (10 kredito unijų tvarūs pajai sudaro 100 %). Kitą pajinio kapitalo dalį sudarantys netvarūs papildomi pajai nuo 2018 m. sausio 1 d. neįtraukiami į kredito unijos perskaičiuotą kapitalą, naudojamą apskaičiuojant su kapitalu susijusius veiklos riziką ribojančius normatyvus, gali būti gražinti nariams, pateikusiems prašymus dėl jų gražinimo, be Lietuvos banko leidimo. 2023 m. sausio 1 d. kredito unijos dar turėjo 1 mln. Eur netvaraus papildomo pajinio kapitalo. Pajinio kapitalo augimas yra svarbi priemonė, didinanti kredito unijų kapitalizacijos lygį, kita svarbi priemonė – skolinto kapitalo didinimas, taip pat išlaikė augimo tendenciją. 2022 m. kredito unijų skolintas kapitalas padidėjo 2,9 mln. Eur. Be jau minėtų subordinuotųjų paskolų, dvi kredito unijos pasinaudojo galimybe pasididinti kapitalą išleisdamos ne nuosavybės vertybinius popierius (obligacijas).

2022 m. kredito unijų sektoriaus veiklos rezultatas – 10 mln. Eur neaudituito pelno (2021 m. – 9,3 mln. Eur audituito pelno). Pelningai dirbusios 56 kredito unijos uždirbo 10,2 mln. Eur pelno, o 3 – patyrė 0,2 mln. Eur nuostolį.

Nepaisant suprastėjusių ekonomikos perspektyvų, kredito unijų veiklos rezultatai buvo geresni nei prieš metus, ir tai lėmė reikšmingai didėjusios grynosios palūkanų pajamos, taip pat grynujų paslaugų ir komisinių pajamos.

Augantis kreditavimas darė įtaką kredito unijų pagrindinių pajamų ir išlaidų straipsnių gerėjimui. Palyginus 2022 m. kredito unijų pajamų ir išlaidų pokytį su 2021 m. audituotais duomenimis, matyti, kad 2022 m. kredito unijos uždirbo 26 proc. daugiau grynujų palūkanų pajamų ir 8 proc. daugiau grynujų paslaugų bei komisinių pajamų. Kredito unijų paskolų vertės atkūrimas, 2022 m. sudaręs 0,6 mln. Eur, veiklos rezultatui turėjo mažesnę įtaką nei prieš metus (2021 m. – 1,5 mln. Eur).

Kaip matyti iš Lietuvos bankui pateiktų duomenų, 2022 m. kredito unijos gavo 25 proc. didesnes palūkanų pajamas negu 2021 m., daugiausia už paskolas kredito unijos nariams ir asocijuotiesiems nariams. Palūkanų pajamos, kaip ir praėjusiais metais, sudarė didžiausią kredito unijų pajamų dalį (82 %). Didžiausia nagrinėjamo laikotarpio išlaidų dalis (61 %) teko operacinėms išlaidoms, kurios, palyginti su 2021 m., išaugo 17 proc. ir kurioms padengti prireikė 49,7 proc. visų pajamų (prieš metus – 50,7 %). 2023 m. sausio 1 d. duomenimis, 17 kredito unijų yra sukupusios 3,2 mln. Eur praėjusių metų nepaskirstytųjų nuostolių, todėl joms veiklos efektyvumo didinimo klausimas tebėra aktualus.

2023 m. sausio 1 d. neaudituočių ataskaitų duomenimis, visos kredito unijos vykdė veiklos riziką ribojančius normatyvus. Lietuvos banko interneto svetainėje viešai skelbiama informacija apie kiekvienos kredito unijos metų ir kiekvieno ketvirčio pagrindinius veiklos rodiklius ir veiklos riziką ribojančių normatyvų vykdymą.

Priedas. Pagrindiniai kredito unijų rinkos veiklos rodikliai

1 lentelė. CKU ir CKU grupių pagrindiniai balanso ataskaitos straipsniai (2022 m. gruodžio 31 d. duomenys)

Eil. nr.	Rodiklis	CKU			CKU grupės		
		suma, mln. Eur	pokytis, %		suma, mln. Eur	pokytis, %	
		2023 01 01	2022 m. IV ketv.	per metus	2023 01 01	2022 m. IV ketv.	per metus
1.	Turtas (aktyvai)	341,3	13,5	13,3	1081,2	12,8	19,2
1.1.	SVP	101,8	17,1	12,6	115,2	22,7	16,4
1.2.	Nuosavybės VP	5,9	16,5	30,7	5,9	16,5	30,8
1.3.	Grynieji pinigai	0	0	0	3,8	1,3	10,5
1.4.	Lėšos centriniuose bankuose	57,3	94,5	-33,9	56,9	93,8	-33,3
1.5.	Lėšos kredito įstaigose	95,4	-8,0	68,8	11,8	17,2	-30,7
1.6.	Klientams suteiktos paskolos	77,8	7,9	29,8	868,6	8,7	27,4
1.6.1.	Kitoms finansų bendrovėms	0,1	-13,3	-20,7	0,1	-13,3	-20,7
1.6.2.	Ne finansų įmonėms	68,3	8,8	33,8	284,4	19,3	58,5
1.6.3.	Namų ūkiams	9,4	2,6	7,4	584,1	4,2	16,3
1.6.3.1	iš jų paskolos būstui įsigyti	4,9	4,3	20,1	263,9	-10,4	5,1
1.7.	Kitos turto pozicijos	3,0	-10,4	2,0	19,0	11,6	19,6
2.	Įsipareigojimai ir nuosavybė	341,3	13,5	13,3	1081,2	12,8	19,2
2.1.	Centrinių bankų indėliai	2	-75,0	-	2	-75,0	-
2.2.	Įsipareigojimai kredito įstaigoms	234,6	29,6	6,7	0,2	-96,9	-23,8
2.3.	Indėliai	49,0	-22,6	55,6	953,0	14,3	19,1
2.3.1.	Kitos finansų įmonės	48,3	-23,6	57,5	76,3	-0,5	61,5
2.3.2.	Ne finansų įmonės	0,7	1927,3	-14,8	53,4	5,9	30,5
2.3.3.	Namų ūkiai	0,01	42,9	0,0	823,3	16,5	15,7
2.4.	Išleisti SVP	1,1	-	-	1,2	-	-
2.5.	Kitos įsipareigojimų pozicijos	27,6	16,4	7,1	33,8	21,2	11,5
2.6.	Visa nuosavybė	26,9	9,9	12,9	91,0	9,7	19,2
2.6.1	Einamųjų metų pelnas (nuostolis)	1,8	-	-	8,9	-	-

Šaltinis: Lietuvos bankas.

2 lentelė. Kredito unijų sektoriaus veiklos rodiklių kaita

Eil. nr.	Rodiklis	Suma, mln. Eur			Pokytis, %	
		2022 01 01	2022 10 01	2023 01 01	2022 m. IV ketv.	per metus
1.	Turtas	1 119,7	1 204,8	1 270,3	5,4	13,5
2.	Pinigai	3,7	3,8	3,7	-3,2	-
3.	Lėšos bankuose	30,2	30,8	29,9	-2,9	1,0
4.	Lėšos CKU	225,1	198	239,9	21,2	6,6
5.	Vyriausybių VP	15,4	13,9	19,2	38,6	24,9
6.	Suteiktos paskolos	797,8	909,8	930,3	2,3	16,6
7.	Specialieji atidėjiniai paskoloms	4,8	4,2	4,3	1,2	-9,7
8.	Specialiųjų atidėjinių paskoloms ir paskolų santykis, %	0,6	0,5	0,5	-	-
9.	Įsiskolinimai CKU	53,6	104,6	97,0	-7,3	81,1
10.	Indėliai	959,9	985,1	1050,2	6,6	9,4
10.1.	Kredito unijų narių ir asocijuotųjų narių	955,4	974,5	1039,2	6,6	8,8
11.	Pajinis kapitalas	63,3	66,3	71,9	8,4	13,6
12.	Einamųjų metų pelnas (nuostolis)	9,3	8,1	10,0	-	-

Šaltinis: Lietuvos bankas.